ფასი ყველგან 10 კ.

მათრახი

სახუმარო გაზეთი

№ 5

კვირა, 19 ოქტომბერი, 1908 წ.

მიჯაჭვული „ამირანი“.

ქართველ „ზუბრთა“ ბანკზე ვნახე
„ამირანი“ მიჯაჭვული,
ხელში მახვილ მონადერი,
თავს მუზარად ჩამოცმული.

ჩვენს ეროვნულ ქანქართიწყაროს
ჩასდგომოდა დარაჯ-მცველად...
თან, სხვა თფილი ბუდეებიც
ჰქონდა სანატრ-სანუკველად.

ახლოს არვის იკარებდა
იდგა მარტო, ერთად-ერთი;
ბანკი იყო აზრთა მისთა
მომტაცი და შემაერთი.
ტკბილ ცხოვრებას შეჩვეული
სდარაჯობდა გულით წრფელით,
თვით მამონას სამსხვერპლოზე
მრავალ-გზობის დანაწველით.
მედგრათ იცავს ,,პოზიციას'',
თუმც არ ძალუძს სხვაგან რბენა
და საქანქრეთს გარეშედაც
ვაჟკაცობის გამოჩენა.
თან დამლერის ბრძოლის ხმაზე
სულ ერთნაირ ,,ამაყ'' კილოს,
აზრით მცირე ხარისხოვანს,
მხოლოდ ჩვენში გასამხილოს.
— ,,ივერიის ტურფა მხარევ,
საქართველოს მიწა-წყალო,
მინდა თავი შენს დიდებას
შევსწირო და ვანაცვალო.
შენს სანატრელ მინდორ-ველებს
და ბუმბერაზ მთა მწვერვალებს
მისი ჭვრეტით მოხიბლული
ვერ ვაშორებ ბეჩავ თვალებს.
სმენას მიტკბობს წყალთა შენთა
მალი სრბოლა, სანეტარო
გულს მიგრილებს კლდისა ძირად
მოჩუხჩუხე ცივი წყარო.
სხვას შენ არვის ევვარები,
ჩემზე უფრო, ჩემზე მეტად
შენ ხარ ჩემი იდეალი,
შენ გისახავ მხოლოდ ღმერთად".

—

გამეცინა, რა ვისმინე
მე ეს გრძნობა ანაყლერი,
და მიტომაც მოგახსენეთ
რაც სთქვა თითქმის ყველაფერი.
დამაეჭვა სწორე გითხრათ,
ვსთქვი: ნუთუ მე ვერ ვიცანი,
რაინდი ბანკს მინაჯაჭვი
არ იქნება ,,ამირანი''.
მიველ, კარგათ ჩავუკვირდი
როგორც სიტყვას, ისე საქმეს
სიტყვით ეგზომ მოღალადე,
ვსთქვი საკმეველს ვისთან აკმევს?
სულ მცირედმა დაკვირვებამ
დამარწმუნა უცებ ნათლად
და დონ კიხოტ ლამანჩელი
ვპოვე ,,ამირანის'' ნაცვლად.

ეშმაკი.

ცოცხალი ანეგდოტი.

ერთი პატრიარქალურათ აღზრდილი და ღრმათ მოხუცებული მეგრელი სამართალში მისცეს პოლიტიკური დანაშაულისათვის. როგორც მიღებულია, სამოსამართლო უწყებამ ჩააბარა ბრალდებულს საბრალმდებლო ოქმი და რამოდენიმე ხნის შემდეგ ხელწერილი ჩამოართვა, რომლითაც ავალებდა მას სამი დღის ვადაში დაესახელებია ვის ნიშნავდა თავისს დამცველათ საქმის გარჩევის დროს. დამცველის აყვანა არ მოეწონა მოხუც სოფლელს და ასეთი განცხადება შეიტანა სადაც ჯერ იყო:

„სამოსამართლო პალატის პოლიტიკურ განყოფილებას.

ზუგდიდის რევოლიუციაში მონაწილეობისათვის ბრალდებულის
სამეგრელოს მემამულისა, ტყის
მჭრამოებელისა, მეჯოგისა, მეურნისა, მებაღისა, მევენახისა და
სხვათა მრავალთა ხელობათა წარმომადგენელის ს. ნაგულაძის

განცხადება.

ამა წლის აგვისტოს 30-სა დღესა, მე ქვემორე ამისა ხელის მომწერმან მივიღე თქვენგან ოქმი ბრალდებისა ჩემისა. თვინიერ ამისა, სექტემბრის 12 დღესა ჩამომერთვა საბუთი ხელწერილობითი, რომელიცა მავალებს ვიყოლიო დამცველი ჟამსა საქმის გარჩევისასა.

შესახებ ამისა მაქვს პატივი მოგახსენოთ მოსახსენებელი შემდეგი: მთელი ჩემი ხანგრძლივი სიცოცხლე დავძრწოდი და დავძრწი ტყეთა და ღრეთა შინა, მთათა და მინდვრასა, ვატარებ რა დროს მხეცთა და ყაჩაღთა შორის. უკვე „ორმოცდა-ათმა წელმა გამდუნა, და კისერში მაგრათ ჩამიკაკუნა“, მაგრამ არსად და არასოდეს არავითარ საფრთხეთა შინა მე დამცველი არა მყოლია, და განსაცდელშიაც თავი აროდეს მიგრძვნია.

და ნუ თუ, მოწყალენო ხელმწიფენო! სამოსამართლოს დარბაზში, სადა განსჯიან მაღალ-განათლებულნი და გონიერნი მართლ-მსაჯულნი, საჭირო იქნება ჩემთვის ყოლა დამცველისა? არა, და არა, მე არ ძალმიძს ყოლა დამცველებისა და მით შეურაცხყოფა ჭაღარისა ჩემისა ტყეთა და ღრეთა შინა მრავალ ნაცადისა. არა და არა, მე მოვდივარ მარტოდ-მარტო, ერთად-ერთი მამაცი და შეუპოვარი უმჯობეს არს დავიღუპო, ვიდრე განვიგლო შიში გულსა, ვიდრე შევიგინო ჭაღარა ჩემი.

ს. ნაგულაძე.

ეშმაკი ძლიერ ასიამოვნა ამ ჭეშმარიტ-ქართულმა სიბრძნემ და განივლო ზრახვად ენახა ბრძნული სახე ჭაღარა მეგრელისა და დამტკბარიყო ვაჟკაცობა-გაბედულებითა მისითა.

გულს ემშება, რომ ნახავს
ძველ ქართველს, ფაფარ-ჭალარას,
რადგან სანახავს უკეთესს
აღარ მოელის აღარას.

ამიტომაც უცებ შეძვრა დახურულ კარებში და მიაყურადა: ჭალარა მეგრელი, „ნადირთა და ყაჩაღთა საზოგადოებაში აღზრდილი“ კუთხეში იჯდა, ხოლო მის საქმეს ვექილი მექი ფაღავა იცავდა.

შერცხვა ეს ნახვა ეშმაკსა
და გვითხრა მცირე ზღაპარი,
სად გვიმტკიცებდა: „ვინც ყვირის
მხდალიაო და ლაჩარი“.
თუ ეს სიმართლე არ იყოს,
მოდი, კისერი წამჭარი.

მაყურებელი.

მოხსენება თფილისიდან.

ეშმაკთა მეუფეო! მივიღე რა ბრძანება თფილის ქალაქად გადმობარგებისა, უსწრაფეს ელვისა დავსტოვე ზღუდენი ჯოჯოხეთისანი და დავემყარე რა ახალსა სამფლობელოსა შინა, მოვავლენ წინაშე შენსა ამა მოხსენებასა.

მეუფეო მიწათაო და ეშმაკო სრულიად საქართველოისავ! მრავალ არიან სამათრახონი ქალაქსა ამას შინა, მაგრამ უცდელსა მათრახსა ჩემსა არ ძალუძს აღნუსხვად ყოველისა, სუსტითა წვერითა თვისითა, ხოლო რაოდენიცა აღინუსხა, მოვავლენ წინაშე თქვენსა, რათა აღემართოთ სიბრძნითა და ისმინოთ ესე მოხსენება.

ზინგერის კომპანია: ძლიერებასა ზინგერის მაშინისასა ვერა გაუძლებს ძალა ვერარა, რისათვისაც ძლეულ და „შეკერილ“ იქმნენ გაფიცულნი მუშანი ამა კამპანიისანი. იგრძნეს რა მუშებმან ბოლო ესე მოსალოდნელი, განიზრახეს, თანახმად კეთილ თქმულებისა, „ჩათრევისათვის ჩაყოლის მჯობინება“, ხოლო გამოუცდელნი საქმესა ამასა შინა, ნაცვლად ჩაყოლისა ფრიადაც ჩაწვენ ერთ-ურთისა კონკურენციისა და შურლისა მორევში. ცრემლი პილატეს არს გასართობი მათი და თაყვანისცემა ბახუსისა მრავალ-პატიოსანისა. მივხედე რა ყოფასა ამას მოვითხოვ მათთვის საჩუქარსა მათრახის კუდითა,

რამეთუ კუდი ცხოველი
მათ დაანახვებს ძალასა,
და ღვინოზედაც უფროჲ
შეუთბობს თავის ქალასა.

* * *

ხოლო თუ ზინგერის მუშათა შორის ესე ვითარი შური აღმოცენებულა, რაღა დააშავეს „მელანის“ ქარხნის მუშათა? თვინიერ ხაზეინის ძალდატანებისა, მათ მოახერხეს სამუშაოისა ზედმეტისა დაწესება და ამხანაგისგან პროტესტისა მცირედისა გამო აღიღეს მუშტნი თვისნი და განუჭექყეს ქალი თავისა მუშაობისა ზედ-მეტისა დამგმობსა.

ან კი ვინ სჯიდა ამ დროში
სიმართლის ღალადებასა?
მათრახი გამოვუწერე
თუ მომცემ ამის ნებასა.

* * *

მუშათა მუშათადმი საქციელი ესე რა ისმინა ინსპექტორმა ამხანაგობისა „არგოსამან“ უმაღლეს აღფრთოვანდა და წაბაძულობითა ღირს საქებარითა საკუთარითა ხელითა თვისითა შემუსრა მუშაკი დიაცი ქარხანისა თვისისა სუსტი და უმწეო. მხევალი ესე უფლისა მოიქცა ჩემდამო, რათა ვითხოვო წინაშე ეშმაკისა დიდისა

მიეცეს ჯილდოთ ინსპექტორს
მათრახი მკვიდრით ნაწნავი,
საკუთარ ზურგზე მუდამ-დღე
სამ გზობის გადასაკრავი.

მოციქულ-ეშმაკი.

მესტვირული.

1.

(ბათუმისთვის)

ჩემი სტვირი, ჩემი გუდა,
ეს ქამანჩა დიდებული,
რა ხანია არ დამიკრავს,
მქონდა, ისე, მიგდებული.
დღეს ავიღე და მოვმართე
გუდა, გადმოკიდებული,
ძველებურათ გიახელი,
სტვირზე ხელმოკიდებული.
არ დავჩუტავ, დიდხანს მქონდეს
გუდა პირზე მიდებული!
და გთხოვთ,—ყური მომაპყარით,
ერთი, გულდამშვიდებული;
მსურს ლექსები მოგახსენოთ
საამდროვო, მირგებული.

რა გამეფდა რეაქცია
და ჩასვენდა მზე ბრწყინვალე,
სიმართლის წილ ძალა არის
მომრიგე და მოსაშვალე;
გაგვიხშირდა ტურა მელა,
ცბიერი და მოთვალთვალე;
თუ სადმე სთქვი პირდაპირი,
სიტყვა მრუდეთ არ შესცვალე,
რეთი მოგხვდეს მუჯლუგუნი,
მობრეგვილმა, მერე თვალე.
დღეს მოდაში შემოვიდა:
სულ რომ მოკვდე, ისაშვალე,
შედი სადმე სამსახურში,
ბატონს თავი მიანდალე,
ჩოქვითა და მეტანიით,
ადი მაღლა, აიცვალე,
შეძვერი და გამოძვერი,
რაც დღეს გითქვამს, ხვალ შესცვალე.
გზა მოსძებნე განდიდების,
გაიტანჯე და ეწვალე,
სალექტორო კათედრაზე
წამოსკუპდი, გენაცვალე,
იბჟუტურე, იკიმანე,
იფშუქე და იხვანხვალე
და ლექტორი დაგერქმევა,
თუ გადგია ცხვირს სათვალე.
ესე თქვენი „ნამოღვაწი“
გამოჩნდება დღეს, თუ ხვალე,
თუ არა და—მე ეს ყური
კაკალ ძირში მიმათალე.

ჯერე კიდევ მოგახსენებ,
რამდენი გვყავს მეტიჩარა:
ერთია და, რომ შეგხვდება,
მოგატყუებს ხელათ, ჩქარა.
ერთიც „იბრძვის“, ზემოურათ,
კრიმანჯულობს ეს თავქარა,
ჰპოვა თვისი შესაფერი,
ეძმაბიჰა, გაიხარა,
აწ ვიცანით ეს ბატონი,
რაც გვატყუა ისიც კმარა.
ძმა ბიჭი ყავს ერთიც „გარეთ“,
ის ასწავლის ჩუმათ, წყნარა;
არც ამისი გვჯერა რამე
რჯულის მადლმა არა, არა!.
მათ, მესამე მოკავშირის,
ორთავ ჭირი, შეეყარა.

ერთიც ვიცი, მიშპი-მოშპის
უხედნელი, ვით მოზვერი,
სადაც არა შეუძლია,
იქ დამჯდარა ეგ ოხერი,
უთავბოლოდ ფართი ფურთობს
საბაწრეა აგი შტერი,
მუნჯი ორატორი არის,
მუქთა ხორა ეგ „ლიდერი“,
ფშუქავს, როგორც შერეკილი,
ძველი პოლკის კამანდერი,
სიტყვით უხვი, საქმით უქმი
და „უმწიკვლო“, როგორც ბერი.
მათრახია რბილ ნაწილზე,
ერთი მაგის შესაფერი.

მინდა ერთი ამ კრებულში
გავურიო მე ნიმუშათ,
საქანქრეთში რომ დაბრძანდა
გასაბერად გასაფუშათ,
ამის მერმე გაგვიდინჯდა
იცქირება, მკვახეთ, მქუშათ,
ქალებისთვის გამოდგება
სატრფიალო ბაიყუშათ
საქმისთვის კი... გეფიცვბით
არ ივარგებს იგი მუშათ...

ამის შემდეგ ვისაც უნდა
დეე მყავდეს გაბღვერილი,

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ამ ჩემ გუდას არ დავჩუტავ
მაქვს და მქონდეს გაბერილი,
მთელ სიცოცხლეს მიორკეცებს
ლექსი სტვირზე დამღერილი,
ამისთვის მაქვს მე ეს სტვრი
ასე მოგრძოთ გაღერილი...

ბლიკვაძე.

2.

დღე და ღამე ქაპან-წყვეტით
მივალაგე ქირნახული,
და გავფერე ძველი სტვირი,
რომ ჩავბერო გუდას სული.
მოვემზადე საშაიროთ,
ვიწყე სოფლად სიარული,
გლეხებს კარზე დაუარე
გულმა იგრძნო სიხარული!
მუშებს შუბლი გაუხსნია:
ბლომათ არის ქირნახული...
(მარა ცოტა, ზოგ სოფელზე
კი უტკივა ყველას გული,
ზრუგში მალვით მოუდვიათ
ძველებური სარწყაული,
ამბობს: დრომა მოიტანა,
მარა იყოს დიმალული)
ოზურგეთში ჩავიარე,
არ ვყოფილვარ, გადის წელი:
არსებითად, დამწვარ ქალაქს
არ შესცვლია არაფელი.
ვნახე ვასილ სოფრომიჩი
უწინდელი ძალა-თავი,
დღეს გაშავებ-გაგდებული
მაგარ პანღურ მონაკრავი.
სახეს ღიმი არ უნათებს
აღარც აძევს კაცის ფერი,
იფიქრებ, რომ სამსახურში
სარგებლობა ჰქონდა ბევრი.
გადავხედე ვანო ჯაყელს,
შემეცოდვა თუ მწამს ღმერთი,
გაუგდიათ და არ ძალუძს
გამოსწუროს ტუსაღს ზეთი.
დიდი ნიკოკ პოსრედნიკი,
ველარ ჩნდება ქუჩის პირად
განურჩევლად მტერს, მოყვარეს
ჩასობია თვალში ჩხირად.
გურიიდან გაძევებულს
აღარც სხვაგან ელის ლხენა...
ვსთქვი თუ კაცი უმეცარი
რამან შექმნა ამოდენა.
დიტო გმირიც მოვიკითხე
ელიმოდა სახე ყველას
თურმე ცხელი პანჩურები
ამოუსვეს კუდა-მელასა,
სამსახურით გამორიცხეს,
ქვეყნისგანც გარისხულიო,
და ამ გვარად იმის თარეშს
სჩანს მიეცა დასასრული.
კოწია კი არსად მოსჩანს
გაპარულა ის საწყალი,
მამა დავით დეკანოზსაც
შესდგომია ვგონებ წყალი.
შევკრიბე ყველა და ვკითხე:
რათ გაამწარეთ გურია
ვის შერჩენია, თქვენ შეგრჩეთ
ამგვარი სამსახურია?
მათ ნაწოლ, ნაჯდომ, ნაბარგალს
კუდინი მოვაშხურეთ,
ავკარი გუდა ნაბადი
შინისკენ გავეშურეთ...
და თუ დაგვიდგა მშვიდობა
კვლავ დავადგები გზაზედა
რომ დასავლეთელ ყვავ-ყორნებს
მივუღიღინო კარზედა.

შხანკოლო.

ს ა ტ რ ფ ო ს.

რისთვის გამშორდი ლამაზო,
შორით რას შემომცქერიხარ?
ჭირიმე შენი გულისა,
სატრფო, თუ ჩემი მტერი ხარ?!
ნუ გამშორდები სულიკო,
აგრემცა გენაცვალები,
არ გებრალება მაინცა,
ეს ცრემლით სავსე თვალები?!
მინდა, რომ იყო ჩემთანა,
ალერსით შემოგცქეროდე,
არავინ მყავდეს მეტოქე,
სიამით შემოგმღეროდე!
წითელი კაბით მოსილი,
ტურფა ხარ სანახავათა,
რომ შემოგყურებ, ვგმირდები,
გული მიტოკავს მწვავათა.
ნუ გამშორდები გენაცვა,
ჭირიმე შენი სულისა!
მერწმუნე, მსხვერპლი გავხდები
ერთგული სიყვარულისა!..

ივ. ზედაძნელი.

მოხსენება

ბათუმელ კვინწარი ეშმაკისა.

(ეშმაკზე უეშმაკესი ეშმაკის აღმოჩენა ბათუმში)

მეტად დიდი ეშმაკი ბრძანდებით, თქვენო მაღალ-უეშმაკეულესობავ, მარა, ნუ გეწყინებათ, თუ მოგახსენებთ, რომ ჩემდამო რწმუნებულ რაიონში აღმოვაჩინე ეშმაკი თქვენზე უეშმაკესი. არ დასაჯერი ამბავია, მარა ვფიცავ ტარტაროზისა ულვაშებს, რომ ნამდვილს მოგახსენებთ. მართალია ჩემ მიერ აღმოჩენილი თქვენზე უეშმაკესი ეშმაკის ეშმაკეულება მიმართულია სულ სხვა რამეზე, ვინემ ეშმაკეული თქვენი მაღალ-უეშმაკეულესობისა, მარა, ეს გარემოება ახლად აღმოჩენილს სრულიად არ ართმევს ტიტულს დიდ ეშმაკისას. ყოველ შემთხვევაში, ის ფაქტი, რომ ჩემს რაიონში აღმოჩნდა თქვენზე უეშმაკესი ეშმაკი, მთელს ეშმაკეთში უნდა იქნეს ცნობილი.

ეჭვი არაა, რომ ამ საკვირველ აღმოჩენას მთელი ეშმაკეთი დიდის ყურადღებით მოეპყრობა და დაინტერესდება გაიგოს, თუ ვინ ბრძანდება ახლად აღმოჩენილი ეშმაკზე უეშმაკესი ეშმაკი.

ახლად აღმოჩენილი ეშმაკი კარგა ხანია დაყუდებული ყოფილა ბათუმის ქალაქის თვითმართველობაში და დღიდან მისი იქ დაბუდებისა ნელნელა, თანდათანობით ირკვევოდა საკვირველი ნიჭი მისი ეშმაკეული. იმდენად საგრძნობელი გამხდარა ეშმაკეულობა ჩემ მიერ აღმოჩენილ ეშმაკისა, რომ იმავე დაწესებულებაში დასაბამიდან დაყუდებულ მეორე ეშმაკს განეძრახა თავიდან მოშორება ახლად მოვლენილ ეშმაკისა *), კიდეც გაეკრა კვანტი მესხური, მარა ვერა ევნო-რა მოწინააღმდეგისათვის და დამარცხებულს ისღა დარჩენოდა, რომ თითი მოეკაკვა და ფარისევლური მეგობრობა ეწყო დამმარცხებელთან.

ამბობენ არა ეშმაკეულნი სულნი, რომ ეშმაკეულება ახლათ აღმოჩენილ ეშმაკისა მრჩობლსხმით-გარდასვლითიაო, ე. ი. მისი ძალა დიდათ არის დამოკიდებული ერთ დიდ დედო ეშმაკისაგან, რომელიც იმავე თვითმართველობაშია დაყუდებული და რომლიდანაც გადადის ეშმაკეულება აღმოჩენილსა ახალ ეშმაკის ძარღვებშიო, მარა ამას ამბობენ მხოლოთ და ეს ცალკე გამოკვლევას და მოხსენებას მოითხოვს.

ეშმაკეულობა აღმოჩენილ ეშმაკისა იმ ბოლო დრომდის მაინცა და მაინც არ სცილდებოდა თვითმართველობის ზღუდეებსა და, ამნაირად ფართე საზოგადოება მოკლებულ იყო საშვალებას გაცნობოდა ნიჭსა მისსა საკვირველსა. ხოლო ამ ბოლოს კი ლომბარდისა გამგის—მელიტონ გლახა ეშმაკის გლახურათ გადაკარგვამა ჩვენსა ეშმაკსა მისცა საშუალება მისი ეშმაკეული ფრთების ფართედ გაშლისა.

---

*) ცნობილია ყოველსა ისტორიაში, რომ საქანქრეთში ორი ეშმაკი ძნელად თუ შეეწყობის ერთმანეთს.

და იქმნა აღმოჩენილი ეშმაკი დროებით დასმულ ლომბარდისა გამგისა ტახტზე.

გაიმაგრა რა ამრიგათ პირველი პოზიცია ახალმან ეშმაკმან, იწყო მზადება ნიადაგისა მეორისა, ლომბარდისა გამგის სავარძელსა შინა ჩასაყუდებლათ. მარა, ეშმაკი არ კმაყოფილდებოდა 1200 ქანქარითა, რაიცა ეძლეოდა მის წინამოადგილესა, არამედ მოითხოვდა 1500 ქანქარსა, ბინასა, განათებასა (თუმცა სინათლე ფრიად წყენს ამგვართა ეშმაკეულ სულთა) და გათბობასა და ამაებთან კიდევ დატოვებასა თვითმართველობაში ეგზეკუტორისა *) ადგილზე. ვინაიდან აღმოჩენილი ეშმაკი მოითხოვდა გაცილებით უფრორე მეტსა, ვინემ იღებდა მისი წინამოადგილე მელიტონ გლახა, ამიტომ საქმე, განძრახული აღმოჩენილისა ეშმაკის მიერ იყო ფრიად ძნელ აღსასრულებელ, ხოლო აღმოჩენილ ეშმაკისათვის წყალობითა მისი ეშმაკეულობითა ფრიად ადვილ მოსაჭახრაკებელ.

და აჰა, გაშალა ფრთები აღმოჩენილმან ეშმაკმან და გაჰბერა ლომბარდისა საქმენი. მოაჩვენა ყველასა, რომ მოწესრიგება საქმეთა ლომბარდისათა უფრორე ძნელ არს, ვიდრე მოწესრიგება საქმეთა ბალკანეთისათა, ანუ უფრორე ძნელ, ვიდრე გაძრომა აქლემისა ნემსისა ყურწად. და თუ ვინმე შეძლებს ლომბარდის აწეწილ საქმეთა მოგვარებასა ისევ და ისევ აღმოჩენილი ეშმაკი. ამ ფრიად დიდი აზრის ეშმაკურად გატარებაში აღმოჩენილმა ეშმაკმა დაიხმარა გაზეთი ბათუმისა, წოდებული „Надо отдатъ ей справедливостъ,“**) ანუ ,,ბათუმისა ხმად.‘‘ მისცა განცხადება ქალაქის გამგეობასა, რომელშიაც იუწყდებოდის, რომ დიდ არს საქმენი ლომბარდის მოწასესრიგებელი, საქმენი ესე არ დასრულდების მომავალი წლის ზაფხულამდე და ამიტომ ეშმაკი ახლად აღმოჩენილი ითხოვდა განთავისუფლებასა ლომბარდის დროებით გამგის მძიმე მოვალეობისაგან. განცხადება ესე მოსაფენად ქვეყანისა დასტამბა „ხმამან ბათუმისამან‘‘.

ამა განცხადებითა ეშმაკი აღმოჩენილი ატყობინებდა ყველასა: ფრიად ძნელ არს ტვირთი ლომბარდის გამგისა და რომ თვინიერ ჩემსა ვერავინ გაართმევს თავსა საქმეთა ამათ.

ასე ეშმაკეულათ მომზადებულ ნიადაგითა წარსდგა ახლად აღმოჩენილი ეშმაკი კანდიდატათა ლომბარდისა გამგისა ადგილზე. მასთან ერთად წარსდგა კაცი ვინმე, წოდებული ალექსანდრე ნათაძეთ. კენჭისა ყრამან აღმოჩენილსა ეშმაკსა მიანიჭა ყოველ წლიურათ 1500 ქანქარი, ბინა უფასო განათებითა და გათბობითა და აგრეთვე

---

*) არა ვიცი რასა ეწოდების ეგზეკუტორი. ვითხოვ ეშმაკისაგან განმარტებასა ამა სახელისას.

განმარტება ეშმაკისი: ეგზეკუტორი ეწოდების ყოველთა სასყიდელისა მყიდველსა. ადგილი ესე ყოველსა ჟამსა ფრიად სარფიან არს, ვინაიდან.... წერტილნი არა საჭიროებენ განმარტებასა.

ეშმაკი.

**) ასეთსა ეპიტეტსა გაზეთი «ბათუმისა ხმა» ხშირად უძღვნის ადმინისტრაციასა აჭარისა.

ადგილი ეგზეკუტორისა, ხოლო ნათაძესა ალექსან-დრესა—არაფერი.

შემდგომად ყოველივე ზემოთ თქმულისა მთე-ლი ეშმაკეთი დამეთანხმება, რომ მე მართლა აღმომი-ჩენია ეშმაკზე უეშმაკესი ეშმაკი და ამიტომ აღსა-ნიშნავად მისდამი პატივისცემისა დიდისა, განვი-ზრახე მიძღვნა ამა ლექსისა, რისთვისაც ვითხოვ ყურადღებასა თქვენსა.

სმენად აღემართენით!

—

ვინ იქნება ისე მარდი,
რომ გააძროს რწყილსა ტყავი,
და საძღომათ საქანქრეთში
შეაკვეხოს თვისი თავი;
უქანქაროს კრას მოგვერდი,
საქმე უქნას მეტად ავი,—
მიაკითხეთ, „უპრავაში“
აიხსნება ეს ამბავი...

—

ვინ იქნება ისე წვრილი,
რომ გაძვრება ნემსის ყურში,
პირველია პირველთ შორის
საქმე მოქახრაკებულში,
ვერ დააკლებთ ვერაფერსა
თუნდ ჩაავლოთ ხელი კუდში,
მიაკითხეთ და იხილავთ
„უპრავისა“ შუა გულში.

—

ვინ იქნება—წყალში ჩავა
და ამოვა ისევ მშრალი,
ფეხზლათ თავსა მოგაჩვენებს,
თუნდაც იყოს ძალზე მთვრალი,
ვის სიტყვას აქვს „გამგეთათვის“
უფრო მეტი გასავალი?..
მოიკითხეთ „უპრავაში“
და იქ ნახავს თქვენი თვალი.

—

ვინ არის, რომ ეშმაკობით
წააცილებს ეშმაკთ ჯარსა
და „გამგეებს“, სადაც კი სურს,
იქეთ უკრავს მჩატე თავსა,
ვისაც უნდა, იმას მისცემს
საქანქრეთში გასახრავსა,
მიაკითხეთ „უპრავაში“,
იქ ნახავთ ამ სანახავსა.

კვინწარი.

მჭედელი.

მთელი სიცოცხლე ჩაქუჩი ურტყა,
პირი უსწორა ელვარე რკინას,
შრომობდა ფულზე და მით იძენდა
საჭმელს, სამოსელს და სამყოფს ბინას.

მთელს სიცოცხლეში ბორკილებს ჭედდა:
ტყვეებს ხელფეხზე ხუნდებს ადებდა,
იქ ღებულობდა ძუნწ გასამრჯელოს
და მით მთელს ოჯახს ასაზრდოებდა.

მაგრამ უშოვეს რაღაც მიზეზი,
„ცრუ დამნაშავეს“ მოჰკიდეს ხელი,
ჩასვეს საკანში და თვით დასჭედეს
აქამდის სხვისთვის ხუნდის მჭედელი.

და აუტირეს წვრილი ცოლშვილი,
მასაც მოჰგვარეს თვალებში ცრემლი,
დარჩა ნაოხრად სამჭედლო ქურა,
რკინა, ჩაქუჩი, ურო და გრდემლი.

მთელს სიცოცხლეში ბორკილებს სჭედდა,
ტყვეებს ხელფეხზე ხუნდებს ადებდა
და რა იცოდა, თუ ამ ბორკილებს
თვისივე ხელფეხს ის უმზადებდა?!.

ნ. ზომლეთელი.

ზღვას.

ზღვავ, რა მოგსვლია, შეუპყრიხარ მწვავს ფიქრებსა?
რად არ აჩქეფებ, ახმაურებ მძლავრსა ზვირთებსა?
ხედავ სალ კლდესა ბუმბერაზად ზე აღმართულსა?
უხარის, რომ სჭვრეტს ძალსა შენსა ესრედ დანთქმულსა.

შენნი ზვირთები მისსა კალთებს არ ეკვეთვიან
შენ სიძლიერის წინაშე აწ კლდენი არ კრთიან
თუმც მცირე ძალნი ბრძოლის ჟინით მთლად იღგზნებიან,
მაგრამ სალ-კლდეს-კი სულ ამაოდ ეკვეთებიან:

მის სიძლიერეს ვერ დასძლევენ მცირე ტალღები,—
გამარჯვებისთვის საჭიროა მძლავრი ძალები,
აღქაფებული, რომ სულ ერთად თავსა იყრიან;
ებრძვიან სალ-კლდეს, გასაჭირში ქედს არ იხრიან!

მაშ, შენც ნუ ჭმუნავ, კაეშანი გადაიშორე!
წარხოც-წალეკე გარს რომ გარტყამს გახრწნილი ტბორე
და გველ-ბაყაყნი მიეც უფსკრულს, დაასამარე;
მათ ყიყინისგან, გესლ-შხამისგან იხსენი მხარე!

ზღვავ, აღელვარდი, ნუ ეძლევი ესოდენ კრთოლვას;
აფრა აშალე, თავი მიეც გიჟურსა ღტოლვას!
ეკვეთე შედგრად, შეუნგრიე ფერდი მთის მწვერვალს,
რომელიც ზღუდეთ აღმართულა, გიხუთავს სავალს!

აღქაფდი, ზღვაო, თორემ სულ მთლად ტბორედ იქ-
ცევი,
ბინძურ და გახრწნილ სავანეთა შენ გადიქცევი.
აღქაფდი, კმარა ნუ იდუმლობ სევდიან სახით;
აღქაფდი, ზღვაო, ეკვეთევი კლდეს სიამაყით!

ღ. თურდოსპირელი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ორი ეშმაკი.

პირველი ეშმაკი.

ძმობილო, რისთვის დადუმდი?
სჩანს საქმე შემოგელია...
მაშ, პატივი მაქვს, გაგაცნო
ჩვენი ფარცხმელი *) შელია.
მისი აქ დასურათება
უმეტეს სასურველია,
მაგრამ გამოთქმა ყოველის
სახიფათო და ძნელია.

მეორე ეშმაკი.

რაღას აგრძელებ, მიგიხვდი...
ალბათ, ეს ვინმე ღვდელია
და დრამას ბოჭავს სოფელში
ხინკი რო გამოელია.

პირველი ეშმაკი.

არა, ძმობილო, ვერ მიხვდი,
არც არის საკვირველია...
იმას მუდამ-ჟამს მათრახზე
უვლია მაგრა ხელია,
სწორეთ გასტანჯა ბაზარში
მან გამვლელ—გამომვლელია.
თუ ჩაუვარდი კლანჭებში,
გამოსვლას ნუღარ ელია
და გზა კი ოზურგეთამდე
მოგრძო და საგრძნობელია.

მეორე ეშმაკი.

რატომ ვერ მივხვდი ნეტავი?!.
პირველათ მესმის შელია!!.
არც ვაჭარია? არც გლეხი?
არც სკოლის „სმოტრიტელია“?

პირველი ეშმაკი.

არც ერთი, არცა მეორე,
არ იცნობ უეჭველია...
ბაზარში ნავარდისაგან
მარად-ჟამს ოფლით სველია,
და ვაი იმას, ვისაც აქ
მოუდის საქონელია;
ცხენს ისე ხომ არ გაუშვებს
რომ არ შეაროს ხელია...
მაშინვე „ფაშფორთს“ მოგკითხავს,
სხვა საქმის გამძრახველია.
იქნებ, ვინ იცის, სახლიდან
უცაბედ გამოხველია,
და რაღაც ქირი „ფაშფორთი“
თანაც არ გამოგყოლია,
ოზურგეთისკენ გაგგზავნის
ჩვენი ბატონი შელია.

მეორე ეშმაკი.

მიკვირს, ყმაწვილო, ეს გვამი
თუ ეგ ზომ საძაგელია,
რატომ არ ხმარობ კუდინსა,
ნუ თუ მთლათ შემოგელია?

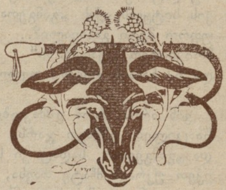

ქართველი მოღვაწეები.

მოციქულთა სწორი თავადი

კონსტანტინე თუმანიშვილი.

გაიკვირებს მკითხველი: ეს რომელი მოღვაწეა, სად მოღვაწეობდა, ან რას მოღვაწეობდაო? და სანამ მე პირდაპირ კითხვაზე პასუხს მოუგებთ, მოვითხოვ მცირე განმარტების ნებართვას. ქართველ მოღვაწეთ ჩვენ მარტო იმათ როდი ვსთვლით, ვინც ქართულ ენაზე სწერს, არამედ იმათაც, რომელთა აზრი და კალამი ქართულ საქმეს ემსახურება. საგანი ჩვენი დღევანდელი გამოკვლევისა არის სწორეთ ამ მეორე კატეგორიის წარმომადგენელი. ამიტომაც კონსტანტინე თუმანოვს რუსულ

*) ფარცხმა სოფელია გურიაში (ჩოხატაური).

ჟურნალ-გაზეთების კითხვის საშვალებას მოკლებული საზოგადოება მცირეთ და, თითქმის სრულიადაც არ იცნობს. სამაგიეროთ ისინი, ვინც რუსულ შავ-რაზმულ ლიტერატურას კითხულობენ, საკმაოდ იცნობენ ჩვენი მამულის სასიქადულო შვილს.

სიყრმე კ. თუმანიშვილისა. კ. თუმანიშვილი დაიბადა ქ. ქუთაისში, მდიდარი კათოლიკე თავადის პავლე თუმანოვის ოჯახში, ასე ორმოციოდ წლის წინათ. ღვთის მოყვარე და მართლ-მორწმუნე მშობლებმა ბავშვობიდანვე ჩაუნერგეს გულში პატარა კოწიას ღვთის შიში და მოკრძალება, რითაც მკვიდრი საძირკველი ჩაუყარეს მის ბუნებრივ იეზუიტურ მიდრეკილებას.

კ. თუმანოვი გიმნაზიაში. სწავლის ჰასაკი რომ დაუდგა პატარა კოწია მშობლებმა ქუთაისის გიმნაზიაში მიაბარეს. აქ მან სამაგალითო ნიჭი და უმეტეს სწავლის მუყაითობა გამოიჩინა, რითაც დიდი და სამართლიანი სიყვარული დაიმსახურა აღმზრდელთა შორის. სამაგიეროთ ტოლ-ამხანაგებისაგან ყოველთვის განდევნილათ სცხოვრობდა და მუდმივ დევნას განიცდიდა. ერთად-ერთ სატრფიალო საქმეს ნორჩი გიმნაზისტისას წირვა-ლოცვის დროს მღვდლის სამსახური შეადგენდა, და რადგანაც კათოლიკენი მომლოცვები თითქმის დღე მუდამ წირვა-ლოცვას ეწევიან, პატარა კოწიასაც ბევრი საქმე ჰქონდა. სასიამოვნო სანახავი იყო ის, როდესაც თეთრ პერანგ გადაცმული საცეცხლურით ხელში მოძღვარს წინ დაუდგებოდა და თავაზიანი ამბორით საცეცხლურს გადასცემდა!

კ. თუმანოვი უნივერსიტეტში. ჩვენმა პატარამ გიმნაზია ვერცხლის მედლით დაამთავრა და მოსკოვის უნივერსიტეტში გადავიდა სწავლის განსაგრძობათ. თავისი ძირითადი თვისებები რასაკვირველია მან თანვე წაიღო და სტუდენტობის ცხოვრება ჩვენი გმირისა ერთობ მდიდარია მრავალმნიშვნელოვანი ფაქტებით. როგორც გიმნაზიაში, ისევ აქაც კოწია თუმანოვი ამხანაგებთან არა კეთილ-განწყობილებაში იყო და დაუდეგარი ხასიათისა გამოხშირათ ფათერაკიც გამოუვლია.

ინციდენტი პირველი. ამ სათაურებში, მე მსურს აღვნიშნო და ცოტათ თუ ბევრათ გავარკვიო სათავე იმ „სასახელო“ თვისებათა, რომლებითაც ერთობ მდიდარია თანამედროვე ცხოვრება აღნიშნულ მოღვაწისა.

როცა მოსკოვის სტუდენტთა „ზემლიაჩესტვო“ სხვა და სხვა „ზემლიაჩესტვოთა“ საბჭოში თავისი წარმომადგენელის გაგზავნას აპირებდა, კოწია თუმანოვი სასტიკათ აღუდგა ასეთ „დამღუპველ“ მიდრეკილებას და განაცხადა:

ქრისტეს მიერ ძმანო ჩემნო! ჩვენთვის სრულიად საჭირო არ არის რუს სტუდენტებთან კავშირი დავიჭიროთ და ჩვენი გულის საიდუმლოებანი მათ გავუზიაროთ. მე წინააღმდეგი ვარ დელეგატის გაგზავნისა, მაგრამ თუ მაინც არ დაიშლით და გაგზავნით გთხოვთ სასტიკათ დაევალოს, რომ მან იქ არაფერი ილაპარაკოს, ხოლო იჯდეს და ისმინოს ლაპარაკი სხვათა რათა გვამცნოს საიდუმლო განზრახვანი მათნი.

აი, აზრები მარგალიტები
ჩვენს ენას დავსდვათ ძმანო კლიტეში!

ამ დიდებულ აზრს (დელეგატის გაუგზავნელობას) კიდევ იმით ასაბუთებდა ჭაბუკი კონსტანტინე, რომ ცენტრალურ საბჭოს წევრებს ხშირათ ატუსაღებენ და ქართველ კაცს ტყვილათ დავკარგავთო.

ინციდენტი მეორე.

იმ ხანებში მოსკოვის უნივერსიტეტში შესდგა ეგრეთ წოდებული „ლამბაშიძისტთა“ ჯგუფი, რომელმაც მიზნათ დაისახა ჭეშმარიტ-ქართულ საქმის

წარმოება ქართველ სტუდენტთა შორის. ვისაც ქართულ კრებებზე რუსული სიტყვა წამოსცდებოდა, მსწრაფლვე აჯარიმებდენ დაწესებული გზითა და საშვალებით. კოწია თუმანოვი, ჯგუფის დაარსებამდე წინააღმდეგი იყო ასეთი იძულებითი შევიწროებისა. მაგრამ როცა ჯგუფი დაარსდა მსწრაფლ იცვალა ფერი და ჯგუფის ენერგიული წევრი გახდა. საზოგადოთ ის სტუდენტობის დროსაც ძლიერ გულ-ჩახვეული და არა წრფელი ადამიანი იყო. თავის ნამდვილ აზრს არავის გაუზიარებდა, რისთვისაც ამხანაგები იეზუიტის სახელით ნათლავდენ. ეს ეპიტეტი მას სრულიად სასირცხოთ არ მიაჩნდა, პირ-იქით თავსაც იწონებდა იმითი.

როგორც ზეპირ-გადმოცემა მოგვითხრობს, ერთხელ ენატანიობის მაგვარ საქციელისათვის ერთმა ამხანაგთაგანმა სილა გაარტყა და თანაც სამარცხვინო სახელი უწოდა. ამბობენ კოწია თუმანიშვილმა, თანახმად ქრისტეს სარწმუნოებისა, მეორე ყბა მიუშვირა და უთხრა: აჰა კიდევ გამარტყი, მეტის ღირსი ვარო.

სამშობლოში დაბრუნება. იურიდიული ფაკულტეტის დასრულების შემდეგ, ენერგიითა, ქრისტეს მოძღვრებითა და იეზუიტური გრძნობებით გაჟღენთილი კოწია სამშობლოს დაუბრუნდა. მან ჩამოსვლისათანავე ხელი მიჰყო საქართველოს საქმეთა აღორძინებას და რადგან ამისათვის საჭიროთ მიაჩნდა, საერთოდ ყველა ქართველთა და უპირველესათ თავისი გამდიდრება, ბაქოსკენ გაემგზავრა ოქროს საძიებლათ. ოქროს მოყვარულობამ მასში უფრო ადრევე, ჯერ კიდევ სტუდენტობის დროს, იჩინა თავი და შედარებით მდიდარ-შეძლებული ოჯახის შვილმა ერთ ღარიბ სტუდენტს გამოსტაცა სახელმწიფო სტიპენდია. რადგანაც ბაქოში ბედის ვარსკვლავმა არ გაუღიმა, ის უკანვე დაბრუნდა და ჭიათურის შავ-ქვაში ჩაეფლო.

ჭიათურაში, როგორც მოგეხსენებათ, შემოღებულია ერთი ფრიად სიმპატიური ჩვეულება. ეს რათქმა უნდა მაღალ და „კეთილ-შობილ“ მუშაკთა შორის. აქ, რამდენათაც ვალდებულება მოსამსახურისა მცირეა, იმდენათ ქანქარი მეტი ეძლევა და კოწია თუმანოვიც გაიბაბა ადგილობრივი ბანკისა და ამხ. „შავი-ქვის“ ძუძუებზე, საიდანაც 4000 ქანქარსა სწოვდა ყოველი იანვრიდან იანვრამდე.

ერთნაირი ცხოვრება ვის არ მოსწყინდება. ფინანსიურმა მოღვაწეობამ ძლიერ „დაჰქანცა“ ჩვენი იეზუიტი და გადასწყვიტა სამწერლო ასპარეზზე გამონავარდება. ეს ისტორიული აქტი მოხდა 1905 წლის ზაფხულში, როდესაც ეკონომიის დოქტორმა ფილიპე გოგიჩაიშვილმა „განახლებული“ ივერიისათვის კაცი ველარ იშოვნა. ხომ მოგეხსენებათ: „უძაღლო ქვეყანაში კატას აყეფებენო,“ და აქაც ეს გამეორდა. კოწია თუმანოვი უცებ დასკუპდა მარჯვნით თვით ფილიპე გოგიჩაიშვილისა. სამწუხაროთ, ამ აქტმა დაარღვია ერთი ფრიად გავრცელებული კანონი: ერთგვარი ძალები ერთმანეთს გაურბიანო, მაგრამ გამართლდა სამაგიეროთ მეორე: „გულს გული იცნობსო“.

„ივერიის სიკვდილი. გაზეთი „ივერია“ თუმცა ძველთან შედარებით თითქო განახლდა, მაგრამ მაშინდელი დროისათვის თითონაც ძველი და დღე—მოკლე გამოდგა. მიუხედავათ ზუბალაშვილების მსუქანი ლუკმისა, რომელსაც კბილი თავისი კოწიამაც რიგზე გაჰკრა, ხელოვნურათ გაბერილი გაზეთი მალე დაიჩუტა და აღიგავა პირისაგან ქვეყნისა საკუთარი დღით. მას შემდეგ კოწია თუმანოვი თითქო სადღაც მიიმალა და რადგანაც აშკარა რეაქციონური ორგანო არსად იყო დროს ელოდებოდა.

„ზაკავკაზიეს“ შესყიდვა. ცხოვრებაში ძალთა განწყობილება თვალ-საჩინოთ შეიცვალა და „სამშობლო ცაზე“ ღამურები ამონავარდდენ. თავად აზნაურობამ, (რომლებსაც ამდროისთვის ახალი სახელ წოდება „ზუბრები“ დაარქვეს) წელი მოიმაგრა, საჭირო იყო მხოლოდ მათი დროშის აფრიალება და ბელადობის გაწევა. ამ საქმისათვის შესდგა წრე, რომელსაც სათავეში მოექცა კ. თუმანოვი და შეიძინა პ. გოთუას სავაჭრო სახლიდან გაზეთი „ზაკავკაზიე.“

კოწია თუმანოვმა კვალად გამოანათა! მაგრამ თუ ,,ივერიის‘‘ დროს გოგიჩაიშვილის კუდზე იყო მობმული, დღეს ზუბრების შუბლზე დასკუპდა და მოწინავეები დააგრძელა. აქ საბოლოოთ აეხადა ნიღაბი მის ჭეშმარიტ სულის კვეთებას და დღეს მკითხველი საზოგადოების წინაშე სდგას ნამდვილი ტიპი ქართველი იეზუიტუსა.

ისტორიკოსი.

P. S. სამწუხაროთ ადგილის სივიწროვისა გამო იძულებული ვართ მოკლეთ შევეხოთ ამ, ყოველი მხრივ საინტერესო, პირს ჩვენი ცხოვრებისას და ღვიძლ შვილს უკანასკნელი წლებისას. მისი „ზაკავკაზიური“ მოღვაწეობა პირდაპირი-გაგრძელება იმ სულიერი ავლადიდებისა, რომლითაც სირყმიდანვე უხვად დააჯილდოვა ბუნებამ კოწია თუმანიშვილი.

ი.

ე პ ი ზ ო დ ი

მრავალ-ტანჯულ ყვირილის ბანკის ცხოვრებიდან.

და იყო საღამო, საღამო იგი ნეტარი... ყვირილის ვაჭრები განცხრომით განაგრძობდენ მასლაათს თავის ავადმყოფ შვილის (იგულისხმე ბანკი) ჭირ-ვარამზე ბჭობდენ, ლაყბობდენ. ახალოხის და ყილეტის ფოლაქები მოურიდებლათ, მამაპაპურათ გაეხსნათ და შესუქებულ ღიპებს ერთმანეთს თვალში სჩრიდენ.

მუსაიფობდენ...

ალიხანოვის სახელს ნეტარ იხსენიებდენ და ზედაც ასე დამღეროდენ:

ნეტარ იყოს ის დღე, ჟამი,
ოდეს შენ ჩვენ მოგვევლინე
და ერთობის ყინი გვყარე
გაგვამდიდრე, მოგვალხინე.

ერთხანს კიდევ იხსდებოდენ და უდარდელ მუსაიფს განაგრძობდენ, რომ თავმჯდომარეს არ გაეხსენებია ის

საოცარი ამბავი, რომელიც პეტერბურგიდან მოუვიდათ. იწერებოდა ქანქართა მინისტრი:

„კურილის ბანკის თავმჯდომარეს ტრიფონ ნიორაძეს! ჩემ ყურამდის მოვიდა თქვენი ბანკის შესახებ ცუდი ხმები, თითქოს ნათელ-მირონობა და მეჩობლობა უხვათ იყოს ჩარეული ბანკის საქმეში და ამით თქვენი ბანკი ველიკანტურ გზაზე იყოს დაყენებული. რათა ყველა ეს თავიდან ავიცილოთ, და იოსებ გუნცაძის ყბათ ასადები არ გავხდეთ, ჩამობრძანდით თქვენ ჩემთან და მამაშვილურათ მოვილაპარაკოთ.

მიიღეთ და სხვა...

ქანქართა მინისტრი.

P. S. ალექსანდრე თაბაკარივით არ დამიწყო აქ ტყუილები, სახელმწიფო ბანკსა და თქვენ ბანკს შორის დამოკიდებულობაზედ, თორემ როგორც იმ ყმაწვილს დაუპანდურე, ისე კუდამოძუებულს გაგიშვებ შენც შინისაკენ.

ქანქართა მინისტრი.

დადონდენ ვაჭარნი ჩვენნი.

არ ესიამოვნათ მინისტრის ასეთი ყურადღება მათდამი. თავები უკებ ძირს ჩაჰკიდეს და მწარე ფიქრებმა შუბლი შეუჭმუხნეს.

ეცოდებოდათ თავისი პაპა, აგონდებოდათ ყველა ცოდვანი ნებსითნი და უნებლიეთნი, რომელთა გამჟღავნება ქანქართა მინისტრის წინაშე აუცილებელი შეიქნა.

ეცოდებოდათ ტრიფონი.

აბა თქვენ თვითონ დაფიქრდით, კაცი კოლა ხემსაძეს ჯერ დალაპარაკებია ისე, რომ ხუთჯერ მაინც არ გაცივ-გაცხელდეს და ასე უცბათ მოულოდნელათ თვით მინისტრის წინ უნდა წარსდგეს. მერე რომელ მინისტრის წინ!—თვით ქანქართა მინისტრის!

ბრრ..., ტანში მაჟრიალებს რომ გამახსენდება. საწყალი ტრიფო... ეშმაკის მადლმა მეცოდება... იფიქრეს, ითავტეხეს და ძალაუნებურათ გადაწყვიტეს ტრიფონის პეტრეს ქალაქში გამგზავრება, და რადგანაც იგი რუსულთან ცოტათი გამწყრალია და შესაძლებელი იყო პეტერბურგის მაგიერ ვლადივასტოკში ამოეყო თავი, გადაწყვიტეს თან თარჯიმნათ და გზის მაჩვენებლათ ბანკის ბუხგალტერი, ცნობილი კავალერი, თუმანოვი გაეყოლებიათ. საგზლათ გადაწყვიტეს, 300 ქანქარი, 100 კიტრი, ერთი ინდაური, ათი რაჭული ლავაში და ერთი ჩაფიც მადლარის ღვინო გაეტანებიათ. აპირებდენ მინისტრთან ერთ საპალნე საფერის წვენის და 9 გომიჯის გატანებას, მაგრამ იქონიეს რა მხედველობაში ტრიფონის ძილის მოყვარეობა და თუმანოვის ქალებისა, არჩიეს აღარ გაეტანებინათ.

ერთი სიტყვით გამოაწყვეს ტრიფონი, სამგზავროთ ახალ შეკერილი სერთუკი ჩააცვეს, გულზე გვირიგობას მაკარ მღვდლის ნაკურთხი წმ. კვირიკეს ხატი გადაჰკიდეს, მიაცილეს ხელი-ხელ გაყრილი მეორე კლასის ვაგონის ბაქანამდე და თვალ-ცრემლიანებმა გზა დაულოცეს.

ვიღაცამ სიტყვის თქმა გააპირა.

კიდეც დაიწყო: სასიქადულო, უანგარო საზოგადო მოღვაწე, ტრიფონ! გისტუმრებთ... ამ სიტყვებთან მატარებელი დაიძრა და ტრიფონიც თან გაიტაცა... დადონებული ვაჭრები კი კლუბისაკენ გაემართენ. ნახევარ საათის შემდეგ კლუბის დარბაზში კანტიკუნტათ გაისმოდა: თრიციტ როვნა..., დევანოსტო... ამბო... ვაჭრები ტრიფონის ჩამოსვლამდის ლოტოს შეექცეოდნენ.

ბასილიკა.

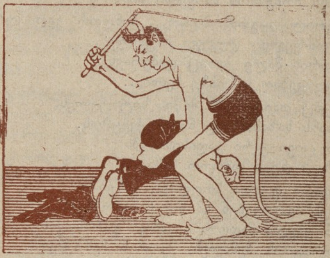

მ ე ნ ა ხ შ ი რ ე.

სულ ქუჩაში დავდივარ,
ვყვირი: „უგლი ხაროში!“
რომ გავყიდი, შინ მივალ,
ვცხოვრობ ორმო-ხაროში!

გათენდება, იმავეს,
ვიმეორებ კვალათა,
ნუთუ ამგვარი ყოფა,
კისრათ მადევს ვალათა?

მთელი ჩემი სიცოცხლე,
ვირებთან გავატარო,
მეც ვირათ გადავიქცე,
თავი კაცს არ ვადარო?!

კაცი ვიყო ცოცხალი,
ვითვლებოდე ვირათა?!
და ზოგ-ზოგი სულელი,
ითვლებოდეს გმირათა?!.

ვენაცვალე ერთობას!
ის არჩევდა ყველასა!
რაც წაგვართვეს, მას აქეთ,
ვერავის ვთხოვ შველასა!

ღმერთო, ჩემო გამჩენო,
დამიბრუნე ერთობა!
თორემა ჩემი გული,
ვერაფერით ერთობა!..

მ. ლელაშვილი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მათიას ოჯახი

(შემდეგი. იხ. მათრახი № 4)

შემოდგომაზე.

მზე მოღალულად, ძირს მიწას დასცქერს,
ყვითლად კრთის სხივი ძალმოტეხილი,
არ წვავს მთა და ბარს, როგორც ზაფხულში
ქვეყნის სიცოცხლე, მასთან შეზრდილი.

წაავო ომი დიდმა მნათობმა,
მუდამ ბრძანება ვერ შეირჩინა,
მონამორჩილი ბუნების ბრძოლის
მიდის მოძებნოს მაშველი ბინა

გრილა საგრძნობლათ... მინდორ ველ-კორდებს
შემოაძველდა ლურჯი საცმელი...
ეს არის მალე ქარიც დაბერავს
დაერეკებათ სამოსზე ხელი...

ცაც დაიტირებს მიწის სიტიტვლეს,
ლაბანს საზამთროდ ნაბან ქვეყანას,
თან ცივი ქარი გადისისინებს
ჩაიზუზუნებს საძილო ნანას...

ფაცი ფუცია სოფლად, ყანებში
დღეს აგროვებენ ამ წლის ნამოქმედს,
თან ყველა მადლობს კარგი დარისთვის
ყველაფრის შემძლეს, ქვეყნის შემოქმედს. .

აქ ჩალას ძნავენ, იქ სიმინდრს სტეხენ,
აი აქ ისმის ურმის, ჭრიალი,
აგერ ნახირი მწიფე ბალახში
და აგერ კიდევ ნამგლის ტრიალი.

არავის ახსოვს სასმელ საჭმელი,
ზამთრისთვის საზდოს იგროვებს ყველა,
ყვავსაც კი უნდა ტარო მოიგდოს,
თუ დრო იშოვა და დაახელა...

ყველა ფეხზეა ქალი და კაცი,
ეხლაა მათი გაწამაწია ...
(ან კი უშრომლათ როდის-ღა იყვენ?
თუმც მათი ბედი ვერრამ წაწია!)

ჩვენი მათიაც თავის ცოლშვილით
წელზე ფეხს იდგამს, რთველს იწვევს, შრომობს...
ცხოვრების ზღვაში ბევრჯელ ნაწრთობი
დაუღალავად იღვწის და ომობს...

დღეს სიმინდსა ტეხს ცოლშვილით ერთად
აღარ იღლება გაკაჟებული,
თვლის თუ რამოდენ გოდორს აავსებს
კარგი ამინდით გახარებული...

„ქალო, ის ქენი, შენ კიდევ ესა!
აბა აქ სიკო... ახლა იქ მიდი!“.
ცხარობს მათია მუშაობის დროს
თან გულს უხარებს კარგი სიმინდი.

დგება საღამოც... ჩვენი მათია
ცოტას ისვენებს, შრომამ დაღალა...
კალოს უცქერის... შავმა ფიქრებმა
მათიას შუბლი ერთობ დაღარა...

„ნუ თუ ამისთვის? ორი ტაროსთვის
ამდენი ოფლი ვაქციე, ვღვარე?“
ფიქრობს საბრალო წამოწოლილი
სახე შეკრული და გულ მწუხარე...

მარა ხომ დიდხანს ველარ იქნება,
ფიქრში გართული, ცუდათ მჯდომარე,
უნდა ეხლავე ჩალის ჭრა იწყოს .
მაშ შორს ფიქრი და ოცნება მწარე!

ვერ მოესწრება აწმყოზე ფიქრებს?
აკი ის მკაცრი აღარ შორდება,
თან დევდა დღემდის, აწიც ასე იქს
სანამ მათია აღარ მოკვდება...

ხელი დაავლო მაჰიამ ნამგალს,
ბასრათ ნალესი დაატრიალა,
ჩამავალი მზის მიმკრთალ სხივებზე
ერთგული რკინა აბრიალა...

„გენაცვალეო“ თან მიაძახა
და მსწრაფლ დააწყო ჩალის კონები...
არე დაჩრდილდა... მზეც დაიმალა
ბევრჯელ დასავლეთს ჩანაკონები.

ამ ცოტა ხანში სიკოცა მოვა
ურემს მოიყვანს, სიმინდს წაიღებს...
„ეს შერცხვენილი რათ იგვიანებს
ჩემს გაჭირებას რათ არ გაიგებს?“..

ფიქრობს მათია... და თან ჩალას ჭრის
თავს დასდგომია კაშკაშა მთვარე:
ტყვია-ვერცხლისფერ ზღვაში დაცურავს
ყანა, მინდორი, სულ არე-მარე...

როგორაც იქნა სიკოც მოვიდა,
გოდრით ურემი თან მოიყვანა;
„არ მათხოვაო,—უხსნის მათიას,—
სანამ თავისი არ მოიტანა;

აგრე ამბობდა ვერ გათხოვებო,
ვუცადე დიდხანს, დაიგვიანა,
ხომ იცი, მამა, იქ ყოფილიყვნენ
შორს რო აქვთ იმათ ი დიდი ყანა“...

„მაშ კარგი შვილო, დავიწყოთ ტვირთა,
მომე, სადღაა ჩვენი გოდორი!
ეს ჩვენი სარჩო მთელი წლისათვის
ძლივს თუ იქნება ურემი ორი“...

უკვე დატვირთეს, შინისკენ მოვლენ...
არღვევს სიჩუმეს ურმის ჭრიალი...
კრიჭინს ბანს აძლევს ჯერ კიდევ ფხიზელ
ფრინველთა ხმების წყნარი წკრიალი...

აი მათია ყანებსაც მორჩა
გარჩეულ სიმინდს ეზოში ახმობს,
ჩალა დაზვინა... მარა ვაი რომ
სევდაში შობილს დარდები აღრჩობს...

მვიდნი არიან ამ წელს სარჩენნი,
თან საქონელი სამიოდ სული,
ვის უნდა ეყოს ეს მონაწევი,
რით გაიტანონ ცხოვრება კრული?

იქნებ თებერვალს, ან შუა მარტამდის
ეყოს სიმინდი, პირუტყვთთვის ჩალა;
მერმე კი რა ქნან, რით იარსებონ
და შეირჩინონ სიცოცხლის ძალა?

ესეც არ იყოს მათიას ქოხი
ერთობ დაძველდა, შეკეთდეს უნდა,
ისლით ნახური დროთა სვლისაგან
მკაცრის ქარიდან ძლივს გადაბრუნდა...

თან შვილებს უნდა მამა გაუძლვეს:
ასწავლოს რამე, მისცეს სკოლაში...
უწერა-კითხვოთ ხომ ვერ დატოვებს
დუხჭირ ცხოვრების მწვავე ბრძოლაში!..

მაგრამ ხომ ამით არ გათავდება
მათიას ზრუნვა, ფიქრები მწარე!
რომ ასე იყოს, მაშინ რა უჭირს,
როდი იქნება ასე მწუხარე!..

მღვდელ დიაკონი, ჩარჩი, მევახშე,
მამასახლისი, სტრაჟი, ჩაფარი...
განა ოდესმე გაავიწყდება
საწყალ მათიას ეს მუქთა, ჯარი?

განა იმათთვის არ შრომობს დღე-ღამ
და წლიდან წლამდე საწყალი გლეხი!
რომ მოიმდუროს ერთი მათგანი
ხომ დაატყდება უბედურს მეხი!..

თავი ანება მათიამ დარდებს,
კუთხეში მიჯდა ფიქრთ გასაქრობათ,
თან მუხლს დაისვა შვილი პატარა
თავ დასავიწყათ და გასართობათ...

სახეს უკოცნის მამა პატარას,
ცდილობს ელიმოს, შვილს ეალერსოს,
მარა უბედურს შხამის ისარი
აღარ შორდება, თითქოს გულს ესოს..

კრიჭა შეკრული ცოლს გადახედავს,
ეტყვის: საგზალი მომიმზადეო,
ხომ იცი ქალო, ხვალ ქალაქს მივალ,
უნდა გადვაგდო ბედზე ბადეო;

იქნება ცოტა ვიშოვო გროში
და მოვახმარო ჩვენს შავს დღესაო,
თან ამ ზამთარში მე იქ დავრჩები,
გაზაფხულს მოვალ, ყანას ვთესაო.

მათიას ცოლი ხმის დაუძვრელათ
საგზალს ამზადებს ჩაფიქრებული,
ისიც დარდშია თვის ქმართან ერთად,
გვნეშის საბრალო, გაფითრებული...

მან კარგად იცის გამოცდილებით
რა დღე მოელის მას ამ ზამთარში:
უნდა იბორჯოს უქმროთ ოჯახში,
უნდა იცხოვროს შიშში, ცანცალში...

რა დაქმარშვილცა მერმე ასეა
ბევრჯელ უგმია თავისი ბედი..
მარა რაღა ქნას, ხვედრი ესაა:
უნდა მოხაროს ტანჯულმა ქედი...

ვ. მალაქიაშვილი

(შემდეგი იქნება).

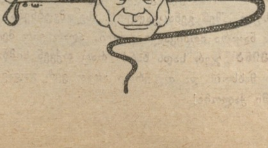

რა აზრის არიან სიყვარულზე.

რაჭველი. სიყვარულისათვის ქვედრულას გავყვები ქა...

ლეჩხუმელი. ჩიჩიე ყოფილხარ! გულს გაგიგრილებს და ქვე დარჩები გაფშხლიკებული; შე პოლოკია, მაგრათ უნდა ჩაკიდო ხელი ჩვენებური კაცივით, გაყოლა რა შუაშია.

სვანი. ისე ემე-ემეთ ვერავის ჩავახედვიეფ ჩემ გულში, თვარა მე მე მე ვიცი.

იმერელი. კაია! შეხედე,—შემხედა, დაგწვა—დაგდაგა; იფხაკურა, იფხაკურა და.. მარა ბალი წვეროში გამწარდება.

მეგრელი. სიყვარული!.. ქო პატენი, ცხენზე სანადიროთ წასვლას კი პატიოსან კაცსი მიატოებიებსი.

გურული. ციცაი!.. პაემანზე, თუ მიელოდები კაია დასტურ; რევოლიუციაზე წასვლას კი მირჩენია იქინეი ყურყუტი.

ქართლელი. მა გოგოითი მევედი დასახლებას. საულლე ხარივით ამომიდგება გვერდში.

ოსი. რაი გიაზრათ სენი წირიმე: სიყვარული რა მოცხებია; ქალი მეიყვანე, მიდორს უხარის-ოჯახს მუშა მიემატების, მე-კი წამოწექი და იძინე, მოპა რაია ქალი?!

სომეხი. ვაჰ ქალმა! ის სიყმის ამხანაგია. ის ჩემ მოსახლობაშია და ჩემი მოსახლობა იმაშია...

რუსი. სეგოდნია მნე, ზავთრა ვამ და დასვიდანიე!

არტისტი. მნე ვსიორავნო!..

ა. ხაბულიანი.

გ ა მ ო ც ა ნ ა.

(სენაკელებისათვის)

ახმახია,—ვით აქლემი,
გაბერილი,—ვითა ტიკი..
ახრებზე თუმცა აკერია,
მრ გეგონოთ „პონპოლიკი“.
ცნობილია მთელს მაზრაში
მელა კუდურ-მისი ხრიკი;
ყველგან, სადაც მოახერხა
გაიჩინა სოფლად „შპიკი“.
თუ მის ბადეს გაეკარი
და არ მიეც ქანქარიკი,
საქმეს ისე გამოგიწყობს
თითქოს იყო „კრამოლნიკი“.
ამ ბოლო დროს, გაიძვერას,
თითონ მოხვდა პანღურიკი,
თუმცა როგორც შეჰფეროდა
ვერ აუწვეს კუდის რიკი.
რათ გაუწყრენ, თუნდაც მცირეთ,
არ იქნება ლაპარიკი...
ამბობენ რომ... „ტკბილ ცხოვრებას
სჭირიაო შაქარიკი“...

ჩელა.

პატარა ფელეტონი.

მზევ, გამინათე!..

(ლექსი პროზათ)

ბნელა...კვლავ ბნელა... გარინდებით სდუმს არე მარე. არ რა მოძრაობს! გაპარულა სადღაც ნიავი, თითქოს წყვდიადში გზა თავისი ვერ გაუგნია და შორს იქ ხევში შეკრუნჩხულა, გაქვავებულა! უცდის სინათლეს, რომ მის შუქზე ზე ამოიჭრეს, გაინავარდოს თავისუფლად არე-მარეში: ტყეს ჩაუქროლოს, აშალოს ის, ააშრიალოს, ყვავილთ გაეკრას, მიჯნურივით მიუალერსოს, ჩაჰკოცნოს გრძნობით, გაგიჟებით გულში ჩაეკრას, გადაუფურჩქნოს, „მიყვარხარო“, ჩაუტიტინოს, შემდეგ დაეშვას დაბლა ხვევნა-ალერსით მთვრალი, მინდვრად ბალახებს საამური უთხრას „ნანინა“ და ინავარდოს ცელქმა, სანამ მოეწყინების... მაგრამ... ოცნება.. ლალი ფიქრი... ჯერ ხომ ის ტყვეა, მთისა ორწოხში საცოდავად გამომწყვდეული. უცდის სინათლეს და ჩურჩულებს. „მზევ, გამინათე“!.

...ის კი ეკლებში გახლართულა, ხმა ჩაწყვეტია... სატრფოს უმღერდა, საამო ხმით აჯადოებდა თვით მოხიბლული სიტურფითა, მისი მშვენებით... მაგრამ ჩამწარდა...ბნელი ფარდა წინ გადეჩხირა; დაჰფარა სატრფო უკუნეთის შავმა ზეწარმა...იწყო ფრთხიალი; ბედის წყევლა, საყვარლის ძებნა: იქით მიიჭრა...აქეთ ეცა—ყველგან წყვდიადი! და პირ-ალმასი ქაცვ-ეკალი მწვავეთ მჩხვლეტავი ტანს უკაწრავდა, სისხლს ადენდა, გულს უქენჯნიდა... გზა კი... გზა არ ჩანდა! გაუნუჭვრეტი იდგა წყვდიადი... მიჰმართა მღერას! შეწყვეტილი ხმა ამოიდო, მაგრამ უღონო, უიმედო მოისმა ჰანგი!.. შეჰზარდა თვითვე.. კვლავ დადუმდა...სევდა ეწვია.. და იწყო მოთქმა, დრო გაშვებით ბედისა მდურვა... სწყევლის წყვდიადსა, უნდა სატრფო კვლავ დაინახოს; უცდის სინათლეს, ვედრებს ჩუმათ: „მზევ, გამინათე!“.

ბნელა.. კვლავ ბნელა... მკვდრული ძილი გამეფებულა. სოფელ ქალაქი მიაგვანან შავ-ბნელ სამარეთ! სადღაა დღისა საამური სიცილ-კისკისი? შეუწყვეტელი მოძრაობა, კაცთ ყრიამული... ყოველივე ეს ძილს შთაუნთქავს და განისვენებს! მყუდროებაა საშიში, გულის მქენჯნავი!.. შორით... ჩუ! კვნესა!.. გლოვის კილო! ბედისა მდურვა!.. წყევლა-გოდება ცრემლ-ნაღველით შეზავებული... მწარე მოლხენა დაჩაგრული ადამიანისა!..

—შენ რა გინდა აქ? შენა, გესმის, ადამიანო?! ამ უკუნეთში ქურდულათ რას დაეხეტები? ვერ ამჩნევ წყვდიადს? ღამე არის. ღამე, უგნურო! წა-შენც, მონახე მყუდრო ბინა და დაიძინე..

პასუხათ მხოლოთ არე მარემ გადიხარხარა და ეს ხმა იყო საზარელი, ჯოჯოხეთური!.. შესწყდა იგი ხმა და კვნესა კი კვალად გაისმის, უფრო ძლიერი, სასტიკი და გულის წამრთმევი... ის მიდის, მისთვის გარკვეული არის მიზანი! მაგრამ ნარ-ეკლით მოფენილი სავალი გზები და ეგ წყვდიადი დღეს უმწარებს, წინსვლას უძნელებს.. მაინც მიიწევს, დაბრკოლებებს ზედვე ელევა, მიდის, მიიბრძვის, ბნელს მიარღვევს აღარა სდგება! მას აქვს იმედი, გულს ეგზნება ის ციურ ცეცხლათ! ელის განთიადს და უყივის: „მზევ, გამინათე!..“

ნ. ზომლეთელი

კნეინა და მოჯამაგირე.

(სურათი დღევანდელი ცხოვრებიდან).

კნეინა: ბიჭო, პავლიელა! რა არი ამ ორშაფათეულა რომ ფეხანას მოსდგომიხარ, გაარყიე ხელი და თოხნე, ჯამაგირს არ აიღებ თუ?!!

მოჯამაგირე: შენ მომფხანე ქალბატონო და მე ქვე ვთოხნი!

კნეინა: გირჩენია მაგ ენის წაგძელებას თავი დაანებე. შენი გომბიო ხომ არ გგონივარ, რომ მეტატყანები?

მოჯამაგ. არა ბატონო! ავი ნუ მოგვეცეს მე ჩემი ქალი არ შემეცვალოს! მასე გამოწყობილი ახლა კი არა, ნეტაი აღდგომას მაჩვენა თვარა თუ გინდა ყველიფერი კაი!

კნეინა: რა ვიცი, ი „ზრასტის“ ძაან მიძახოდა შარშან წინ და!

მოჯამაგ. ეჰ, მაშინ კაი გუნებაზე იყო ქალბატონო და იმისანე გაჴდა კოწოლი რომ გინახავს, მარა ახლა ღვიძლუპე კაცი, რუსებმა შემიშინეს!

კნეინა: მამა ცხონდა იმგენის! რომ იძახოდით: „აფხანიკო“, „აფხანიკოო“ აპა რავა გეგონა? ქურდების და მამაძაღლების „ამხანაკობა“ რა ჩემი საქმეა?!!

მოჯამაგ. არც მასეა საქმე ქალბატონო! ამ ხნის კაცი მევიყარე და ჩემი და ჩემი ოჯახის ქურდობა ჩვენ მამასახლიშსაც არ უთქვამს.—შე დალოცვილო თქვენი სახლი კაცი არ იყო ი შუაგულ ჭალაში რომ დეიჭირეს და ნაქურდალი ქალაბნები ხურჯინში ამოუღეს? გლეხკაცს აპა ერთი თუ რამე მოუპარავს ჩვენში? რაც დეიკარქება სულ თავადიშვილების და აზნაურიშვილების საქმეა.

კნეინა: პავლიელა მა „პრეცედატლობას“ თავი დაანებე თვარა ი თავადიშვილები და აზნოუშვილები ძმარს წამოგადენენ ცხვირიდან!

მოჯამ. სისხლი მაინც ქვე გამიშვრეთ ამ ორ წელიწადს და თუ ახლა ძმარი წამომედინა, წინ წავა ჩემი საქმე თუ კაცი ვარ.

კნეინა: ბიჭო, ან თოხნე და ან შენ სახში წეეთრიე! შენი მუსაიფის რა მცოდნია შე ყურუსალო შენ?!!

მოჯამაგ. რა ვქნა ქალბატონო! ი გახელებას რომ დამიწყეფ: ესო „აფხანიკობაო“, ესო „ზრასტიო“, ესო კიდე შენი „გომბიო“-ო, ვეღარ ვიჭივრებ თვარა არც მე მინდა შენთან ლაპარიკი!

კნეინა: რატომ არ გინდა? დევიჯერო შენი საკადრისი სიტყვა-პასუხი აღარ ვიცი? შეიძლება შენი „ნესტარ დარიჯანის“ მუსაიფობა ჯობია ჩემსას?

მოჯამაგ.: იმე, შე დალოცვილო ქვე რავა არ ჯობია, ის სულ „შენ გენაცვალეო“ ასე მეუბნება და შენ კი ქოქოლას ნაყარა მომიკალი გული, აღარ ვარ მეტი!

კნეინა: ჯერ სადა ხარ! რაც თქვენ სიმწარე მაჩვინეთ სულ მახსოვს და თუ ერთი ათათ ვერ გადავიხადე, შერცხვეს ჩემი ქალობა!

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მოჯამაგ. დოუწვავი არევინ დააყენეთ და დოუნბირავი და სხვა რალა უნდა ქნათ, ტყავი აღარ ვარგა ჩვენი და ხორცი?!!

ქნეინა: ის მე ვიცი რაცხა ვარგა და რაცხა არა!

მოჯამაგ.: ერთი დრო კაცს არ შერჩენია ქალბატონო! ასე უნობენ არ დეივიწყებს ი საქმე თავსო და იქნება ჩვენც გვეშველოს რამე!

ქნეინა: არ მოგასწროს ღვთის შობელმა დედამ მისი მობრუნება რაც ჩვენ უბედურობა გვეიარეთ!

მოჯამაგ.: ოღონ ჩემ შვილს მეესწროს და ,,სიქიმან'', ჩემ საქმეს არ დევეძებ!

ქნეინა: არ ჩეიწყვიტე პავლიელა მაგ ენა? სწორეთ აღარ შემიძლია მეტი, ან შენ დაგაყენოს ჩემა ქმარმა ამ სახში და ან მე! (მიდის გაკაპასებული).

მოჯამაგ.: (თავისთვის) დამაყენოს თვარა გლეხები არ ამიყაროს ჭალაში. ერთი ქოხი მქონდა და თავზე გადამახუხა, სხვა რალა უნდა მიქნას?!! ვეღარც ქვეა წინანდულათ ზედა ფეხზე და თუ კიდევ უფრო დეიწია, მაშინ ვნახავ თქვენ სეირს.

ნაცნობი.

დაბა-სოფლები.

სად. ულუხანლუ გიგო ორდენიძემ დაანება თავი თათრების ცემას, რადგანაც იმათ გამოესარჩლო „ეშმაკის მათრახი" და ეხლა გათამამებულმა მით, რომ მათრახს ეშმაკი ჩამოშორდა, გიგომ მიჰყო ხელი სომხების ცემას და მასთან ჟანდარმების მოვალეობასაც ასრულებს, მით რომ მესამე კლასის ბუფეტის დარბაზში ვინც არას დახარჯავს იმას არ აყენებს.

აქაური.

—

სამტრედია. აქაური სამგზავრო მატარებლის კონდუქტორები დიდათ დამწუხრებული არიან. მიზეზი მათი ასეთი დაღრეჯილობისა ის არის, რომ მათი „ყოფილი კასირი" სერაფიონის შორის.

— აქაურ ფოსტის უფროსის წყალობით, რამდენიმე ფოსტის მოხელეს ითხოვენ. საზოგადოთ ჩვენი ფოსტის უფროსი რაღაც განსაკუთრებული ხასიათის კაცია. თუ მოხელეს რამე საქმე დაურჩა მასთან უსათუოთ ცოლი უნდა გაგზავნოს სათხოვნელათ, ისე ყველაფერზე უარს ეუბნება. ამ სამი თვის წინათ ერთმა მოხელემ სთხოვა ,,ოტპუსკი'' უფროსმა უბრძანა: ცოლი გამოგზავნე და იმან მთხოვოსო. მოხელემ გაგზავნა ცოლი, მაგრამ, საუბედუროთ, თითონაც უკან გაყვა. ამის დანახვაზე უფროსი ისე გაბრაზდა, რომ ,,ოტპუსკი'' კი არა ადგილიდან კინაღამ დაითხოვა.

— რადგან ადგილობრივ სამკითხველოს რევიზია დაიწყო და სამკითხველოში ვერც ერთი ჟურნალ-გაზეთის ნომერი ვერ აღმოაჩინეს, ბ. ბიქტორმა განიზრახა საზღვარ-გარეთ გაპარვა, მაგრამ დაიჭირეს.

თქვენი ,,კრუშევანი''

—

ფოთი. (გოგიბერიძის ქარხანა)

ეშმაკო, ყველა გემდურის
და ყველა შენი მტერია,
რა კი „სამსონის" მაგივრათ
„სიმონი" დაგიწერია.

სიმონი არის მუშაკი,
„სამსონი" მუშის მტერია,
სიმონს აქვს შავი ულვაში
სამსონს კი თეთრი წვერია.

არ შეგცდეს ისე გადაკარ
მათრახის კუდი მწველია,
გადაკარ შეუბრალებლათ
ზურგზედ ადინე მტვერია.

შ. მეთვალყურე.

წერილი რედაქციის მიმართ.

უმორჩილესათ გთხოვთ, ამ მცირე წერილს ალაგი დაუთმოთ თქვენს პატივცემულ გაზეთ „მათრახში" და მით საშვალება მოგვცეთ თავი ვიმართლოთ უსაფუძვლო ბრალდებისაგან. ამას წინეთ გაზეთ ,,ეშმაკის მათრახის'' № 42-ში წერილი იყო მოთავსებული ბაკურიანიდან ვინმე „მავნე კუზასი", რომელიც უსაფუძვლო ცილის-წამებით ცდილობს სახელი გაგვიტეხოს და ლაფში ამოსვაროს სრულიად უდანაშაულო ადამიანები. რადგან ჩვენ არავითარი სურვილი არა გვაქვს ვეკამათოთ „მავნე კუზას" და მისთანა „კორესპონდენტებს" ჩვენ სიმართლის აღსადგენათ მივმართავთ თქვენს რედაქციას შემდეგი შეკითხვით მიმართოთ ბ-ნ „მავნე კუზას": 1) როდის იყო, რომ ჩვენი ამხანაგი მუშათაგანი ერთ და იმავე დროს რკინის გზის „რემონტშიც" ირიცხებოდა და ამავე დროს ძროხებსაც უმწყესავდა გზის ოსტატს და უფროს მუშას, და თუ იცის ასეთი რამ, ვთხოვთ, ინიციალებით მაინც გვაცნობოს მისი სახელი და გვარი. 2) როდის იყო რომ ჩვენ მუშებს ზემო ხსენებულ უფროსების ძროხის მწყესისთვის დაგვეთხოვოს ვინმე ჩვენი ამხანაგი მუშა, და 3) სად ან როდის იყო, რომ ჩვენ „რემონტის" მუშებს სასჯელის სახით (როგორც კორესპონდენტი გვაუწყებს) ,,მთელი ხუთი ვერსის მანძილზე, აღმართში ამოგვეთრიოს'' უფროსი მუშა თავის დამქაშებით *) და როცა ყველა ამეებზე სათანადო პასუხს მოგვცემს ბ-ნი ,,მავნე კუზა'', მხოლოთ მაშინ იქნება მისგან წამოყენებული ფაქტები სიმართლეზე აგებული, წინააღმდეგ შემთხვევაში უფლება გვექნება ბ-ნ ,,მავნე კუზას'' უდანაშაულო ადამიანთა უსაფუძვლოთ ლაფში ამოსვრისათვის შესაფერი სახელი ვუწოდოთ და მისგან წამოყენებული ,,ფაქტები'' უმსგავსო ჭორიკანობათ ჩავსთვალოთ.

ბაკურიანში მომუშავე 5 ნაწილის ,,რემონტის'' მუშების მონდობილებით მუშა არჩილ გუგბერიძე და პეტრე მიქაბერიძე.

---

*) ვთხოვთ აგვიხსნას ბ-ნმა კორესპონდენტმა ვის გულისხმობს უფროს მუშის დამქაშებათ, მით საშვალება მოგვცეს ფაქტს ნათელი მოვფინოთ.

ოსმალეთში.

სულთანს წარუდგა ვეზირ-ხანი
და მოახსენა:
დიდო ხონთქარო, სჩანს, ალლახმა
გაგვწირა ჩვენა!
კრიტი წაიღო საბერძნეთის
კამპანიამ...
ჰერცოგოვინა და ბოსნია
კი ავსტრიამ!!..

(შუბლი შეეკრა აბდულ გამიდს,
სჩანს არ იამა!)

ვეზირი. თავი დაგვიკრა ბოლგარიამ
და გაგვეცალა,
ალბანიაში აჯანყებამ
ფრთები გაშალა...

(წარბი შეკრული, აბდულ გამიდს
მყის გაეშალა,
თვალში გაუკრთა გმირს ხანების
სასტიკი ძალა).

ვეზირი. მაკედონიაც ემზადება
და აჯანყება,
დღეს თუ ხვალ იქაც იგრიალებს
და გაჩაღდება.

სულთანი. ეს ყველა კარგი, მაგრამ მითხარ
ჩვენ რაღა გვრჩება?!

აგენტების საყურადღებოთ.

მე-4 ნომრიდან **„მათრახის“** ანგარიში პირდა-პირ რედაქციას უნდა გამოეგზავნოს.

შემდეგ, მე-6 ნომერს ის აგენტი ვერ მიიღებს, რომელიც ზალოგსა და მეოთხე ნომრის ანგარიშს არ გამოგზავნის მომავალ ხუთშაბათამდე.

„მათრახი“-ს № 5 იგზავნება პროვინციაში შემდეგ აგენტებთან:

1) **ქუთაისში**—ი. კვიცარიძესთან— — — — 300 ცალი.
2) **სამტრედიაში**—ყ. კოპალეიშვილთან— — 300 „
3) **ბათუმში**—ს. ფირცხალაიშვილთან — — 200 „
4) **ოზურგეთში**—ვ. ღლონტთან — — — 150 „
5) **ფოთში**—ი, კოხრეიძესთან — — — — 150 „
6) **შორაპანში**—კ. პერტახიასთან — — — 70 „
7) **ჭიათურაში** „ — — — 70 „
8) **ჩოხატაურში**—ნ. მეგრელიშვილთან— — 70 „
9) **ლანჩხუთში**—ლ. წულაძესთან — — — 70 „
10) **მიხაილოვში**—ა. ებანოიძესთან — — 50 „
11) **გორში**— გ-ნ არჩვაძესთან — — — — 40 „
12) **რიონში**—ი. კვიცარიძესთან— — — — 20 „
13) **სურამში**— ბ. ჭანტურიასთან — — — 10 „
14) **თელავში**—ვ-ნ ონიკაშვილთან — — — 10 „

1510 ცალი*)

*) ამდენივე გაიგზავნა მე-4 № თითოეულ აგენტთან.

ვთხოვთ პატივცემულ აგენტებს, გამოგზავნონ ცნობა რამდენი ცალი გაზეთი მივაწოდოთ. შემდეგი ნომრიდან რე-დაქცია 20% მიიღებს თითოეულ დარჩენილ ნომრიდან.

რედაქტორ-გამომც. თ. ე. ბოლქვაძე.

ელექტრომბეჭდავი ამხ. „შრომა“ თფილისი.